

paa at faae Fæstevæsenet ud af Verden. Jeg troer saaledes at turde gaae ud fra den Forsudsætning, at een af de ærede Ministre er bestemt imod enhverformelt Lov, der tilfigter at faae Fæstevæsenet afflasket. Et andet æret Medlem her i Folkethinget, der nu ogsaa er Medlem af Ministeriet, var Formand for det Udvalg, der behandlede Sagen, og behandlede den med stor Forekommenhed og Belivillie. Han udtalte til Slutning, at han med 2 Forandringer i det Lovforslag, der var kommet frem ved Behandlingen her i Thinget, endelig vilde kunne stemme for det, og han stemte for det, som det var, af den Grund, jeg nylig nævuede, nemlig for at man kunde faae at see, hvorledes Landstinget vilde stille sig til Sagen, medens han tillige erklærede, at naar Fæstetvangen saldt bort ved den Auction, hvorved Gaarden blev solgt, og naar den Dvotadeel for Fæsternes Efterladte, som Lovforslaget havde bestemt til $\frac{1}{3}$, blev forandret til $\frac{1}{4}$, vilde han endelig kunne give Lovforslaget sin Stemme. Her have vi altsaa en anden af de ærede Ministre, som vil kunne stemme for det sidst her i Folkethinget vedtagne Lovforslag med de 2 nævnte Forandringer, og ærede Medlemmer vilde altsaa see, at der imellem Finantsministeren og Kultusministeren ligger, jeg havde nær sagt, et svælgende Dyb. Der var dernæst et tredje æret Medlem her i Thinget, nemlig den nuværende høitagtede Conseilspresident. Hans Stilling ligeoverfor Lovforslaget var meget usikker og svævende; han udtalte sig med stor Barme derom, men det blev ikke klart for Thinget, hvad han egentlig til Slutning vilde stemme for, og hvad han ikke vilde stemme for. Jeg troer imidlertid, at jeg tør sige, at han nærmere sig temmelig betydelig til det ærede Medlem, der nu er Kultusminister; jeg troer ikke, at han adskilte sig meget fra ham i denne Sag. Naar jeg dernæst kommer til de andre ærede Medlemmer af det nuværende Ministerium, kommer jeg først til den nuværende Indenrigsminister og den nuværende Krigs- og Marineminister. Disse to Ministre have været enige om Spørgsmaalet, og de have forelagt os deres Mening, meget klart ved den daværende Indenrigsminister, den nuværende Krigs- og Marineminister. De ville

en Lov, som støtter sig paa fuldstændig Frihed for al Jord her i Landet, saaledes at Fæstetjorden kan gaae over til at blive gammel Selveierjord eller gammel Hovedgaardsjord, altsaa med fuld Frihed. For Alt, hvad der endnu ikke er solgt, og hvorpaa Fæstetvangen endnu hviler, skulde Fæstetvangen uden Videre falde bort med denne Lovs Skrafttræden, og Alt, hvad der efterhaanden er solgt og afhændet ved frivillig Overenskomst mellem Eier og Bruger til Arvefæste eller Selveierdom, skulde da øieblikkelig betragtes som gammel Selveierjord, medens Godseieren kunde faae yderligere Ret som over gammel Hovedgaardsjord, naar han udbetalte en vis Deel af Kjøbesummen. Man vil see, at dette er en ganske ny og forskjellig Afgjørelse af denne Sag, forskjellig fra den, som, efter hvad jeg nu har anført, de andre Herrer i Ministeriet ville have; men Forskjellighederne ere endnu ikke udtømte, thi vi have endelig den høitærede Justitsminister. Han har indtaget en ganske særegen Stilling til Sagen, aldeles forskjellig fra enhver af de foregaaende, jeg har nævnt. Han har nemlig udtalt i Landstinget, at Spørgsmaalet om Fæstevæsenets Afløsning „ingenstunde bør tabes af Sigte af Lovgivningsmagten“; han har erklæret, at „Allmeenvellet kan kræve Lovbestemmelser, der indskrænke Eierens frie Raadighed med Hensyn til Brugen af hans Jord; det kan efter Omstændighederne kræve Bestemmelser, der ordne Jordfordelingen og sætte Grændser for Størrelsen af de Jordkvanta, der tør samles paa Enkeltes Hænder.“ Man sees, at dette ikke gaaer i Retning af Fæstevæsenets Afløsning, men indeholder høist indgribende Bestemmelser i Godseierens Ret, idet han indrømmer, at der kan tages Bestemmelse om, hvor Meget de maatte have samlet af Jord, og det sees let, at dette kunde blive meget Lidt, naar man først var kommen til at gaae denne Vej. Han har udtalt, at han udtrykkelig „maatte forvare sig imod, at der skulde tillægges ham den Anskuelse, at Lovgivningsmagten . . . nu burde lægge Hænderne i Ekspedet og standse Bestræbelserne for at søge yderligere Midler til Diemedets Opnaaelse“. Han har udtalt, at der var „en naturlig Opfordring til at fremhæve Udsætteligheden af, at